

ŚWIAT – KONFLIKTY – POKÓJ

UNIwersytet Szczeciński
Wydział Humanistyczny
Bezpieczeństwo Narodowe

WSPÓŁCZESNY TERRORYZM

Wymiary działania i skutki

redakcja naukowa
**Andrzej Aksamitowski, Sławomir Bylina,
Marek Cupryjak**

Szczecin 2018

**UNIWERSYTET SZCZECIŃSKI
BEZPIECZEŃSTWO NARODOWE**

WSPÓŁCZESNY TERRORYZM

WYMIARY DZIAŁANIA I SKUTKI

redakcja naukowa
**Andrzej AKSAMITOWSKI, Sławomir BYLINA,
Marek CUPRYJAK**

Szczecin 2018

Sławomir Bylina

Zakład Badań nad Konfliktami i Pokojem Uniwersytetu Szczecińskiego

REAKCJE MIĘDZYNARODOWE WOBEĆ ZAGROŻEŃ BEZPIECZEŃSTWA SPOŁECZNEGO PODCZAS WOJNY W SYRII W 2011 ROKU

Wstęp

Sytuacja społeczności syryjskiej z początkiem XX wieku diametralnie ulegała pogorszeniu. Obiecywane reformy społeczne nie były realizowane. Podczas kolejnych wyborów prezydenckich, które nie do-prowadziły do zmiany opcji rządzącej w kraju, pojawiło się rozgo-rzyczenie. Doprowadziło to do coraz liczniejszych demonstracji niezadowolonego społeczeństwa. Do spektakularnego wydarzenia doszło 26 stycznia 2011 r., gdzie oprócz demonstracji w mieście Al-Hasaka, Hasan Ali Akleh dokonał samospalenia⁴²⁴. Skutkiem czego były kolejne manifestacje, które z biegiem czasu zaczęły być tłumione przez syryjskie służby bezpieczeństwa.

Zaistniała sytuacja skupiła uwagę organizacji międzynarodowych, które orientowały się w trudnym położeniu Syrii. Z chwilą wprowadzenia rozwiązań siłowych i krwawych reakcji rządu syryjskiego pojawiały się kolejne zachowania społeczności światowej.

Poniższa publikacja ma na celu ukazanie wybranych przykładów zachowań organizacji i państw, które swoim zasięgiem oraz prowadzoną dyplomacją mają na celu wpłynięcia na kwestie rozwiązania kryzysu w Syrii.

⁴²⁴ *The Winds of Change – Syrian Protests Timeline Explained*, <http://www.abovetopsecret.com/forum/thread/pg1>; (odczyt 20.05.2015).

Reakcje przedstawicieli państw i organizacji, w kwestii zagrożeń bezpieczeństwa społeczności syryjskiej

Jedną z pierwszych reakcji na sytuację eskalacji przemocy w Syrii, była reakcja sekretarza stanu USA Hilary Clinton dnia 27 marca 2011 roku. Przy jednoczesnym wykluczeniu interwencji militarnej USA w Syrii, potępiono metody stosowane wobec demonstrantów. Pani Clinton zaapelowała do władz syryjskich o rozwiązanie problemów w kraju, o zgodę na pokojowe demonstracje, oraz zwróciła uwagę na konieczność przeprowadzenia reform gospodarczych i politycznych w kraju⁴²⁵.

Foto nr 3. Ofiary wojny w Syrii

Źródło: *twojaanglia.co.uk*

Winą krajowego zbrojnego powstania syryjskie Ministerstwo Spraw Wojskowych obarczyło dnia 18 kwietnia grupy radykalnych salafitów, jak również z zewnątrz ugrupowania islamistyczne i Liban. Prezydent Baszszar al-Asad obiecywał reformy państwa oraz zniesie-

⁴²⁵ *Koniec stanu wyjątkowego. Po 48 latach*, <http://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiatea,2/koniec-stanu-wyjatkowego-po-48-latach.html> (odczyt 20.05.2015).

nie stanu wyjątkowego⁴²⁶, który obowiązywał od 48 lat⁴²⁷. Zniesienie stanu wyjątkowego dokonało się 21 kwietnia 2011 roku⁴²⁸. W dalszym ciągu trwały protesty, a reakcje władzy stawała się coraz bardziej brutalna. Dla przykładu w kolejnych 2 dniach po ogłoszeniu zniesienia stanu wyjątkowego zabito około 120 osób⁴²⁹. Liczba zabitych ciągle rosła, pomimo częściowych ustępstw ze strony rządu, którzy i tak powodowali śmierć kolejnych osób.

Kolejnym przedstawicielem instytucji, która zareagowała na zagrożenie życia społeczeństwa syryjskiego, był sekretarz generalny ONZ Ban Ki-moon, który wielokrotnie potępił krwawe rozprawienie się z demonstrantami z dnia 22 kwietnia 2011 roku. Uczynił to w kolejnym apelu dnia 26 kwietnia 2011⁴³⁰. Reakcja spowodowana była wydarzeniami z dnia poprzedniego, kiedy to do miasta Dumy na obrzeżach Damaszku i Dary weszło ok. 3 000 funkcjonariuszy służb bezpieczeństwa wraz z czołgami i snajperami⁴³¹. Oblężenie miasta i intensywne ostrzały przez artylerię, spowodowały śmierć co najmniej 25 osób⁴³². Podobnie było z kolejnymi miastami. Władze Syrii decydują się na zamknięcie przejść granicznych z Jordanią⁴³³. Giną kolejne ofiary, a

⁴²⁶ Assad, *Syria on road to 'comprehensive reforms'*, <http://www.hurriyetdailynews.com>.; (odczyt 20.05.2015).

⁴²⁷ Został on wprowadzony wraz z dojściem do władzy w kraju partii Baas. Ograniczał lub całkowicie zawieszał większość podstawowych praw obywatelskich i politycznych oraz nadawał specjalne uprawnienia przedstawicielom władzy wykonawczej. Stan wyjątkowy decyzją prezydenta przestał obowiązywać 21 IV 2011 r. BBC News, *Syria protests. Assad to lift state of emergency*, 20 IV 2011, <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east> (17 VIII 2011); (odczyt 20.05.2015).

⁴²⁸ *Ibidem*.

⁴²⁹ *W ciągu dwóch dni w demonstracjach zginęło 120 osób*, <http://konflikty.wp.pl/wiadomosc.html> (odczyt 20.05.2015).

⁴³⁰ *European Powers Draft UN Condemnation Of Syrian Crackdown*, https://www.ecoi.net/local_link/.html; *Brutalne ataki syryjskiego wojska*, <http://wiadomosci.onet.pl/gzmsf> (odczyt 20.05.2015).

⁴³¹ *Czołgi w centrum miasta. Ciała leżą na ulicach*, <http://wiadomosci.wp.pl/kat;ktom/kdj,tr>, (odczyt 20.05.2015). *Krwawy dzień w Syrii. USA nalożą sankcje?* <http://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiata,2/krwawy-dzien> (odczyt 20.05.2015).

⁴³² *Czołgi w centrum miasta. Ciała leżą na ulicach*, <http://konflikty.wp.pl/kat,1356,title,Czołgi-w-centrum-miasta-Ciała-leza-nulicach,wid,wiadomosc.html> (odczyt 20.05.2015).

⁴³³ *Syria zamknęła przejścia graniczne z Jordanią*, <http://konflikty.wp.pl/kat,1356,title,Syria-zamknela-przejscia-graniczne-z-Jordania,wid,13349491,wiadomosc.html> (odczyt 20.05.2015).

do wojny domowej dołącza ludność z wiosek. Po raz kolejny zorganizowano tzw. Dzień Gniewu. Na którym reakcją rządu było ogłoszenie programu reform w kraju. Premier Adil Safar poinformował, że zostaną przeprowadzone reformy polityczne i gospodarcze. Zreformowany zostanie również aparat wymiaru sprawiedliwości i bezpieczeństwa⁴³⁴.

Kolejny etap reakcji – sankcje wobec Syrii

W związku z kolejnymi oblężeniami miast Banijas i Hims do dnia 2 maja do Libanu uciekło z kraju 4 000 osób⁴³⁵. Na zaistniałe sytuacje reagują również przedstawiciele Unii Europejskiej. Dnia 10 maja 2011 roku objęto sankcjami 13 najważniejszych osób w Syrii. Pośród osób był m.in. brat prezydenta Baszara al-Asada, Mahera al-Asad⁴³⁶. Również Stany Zjednoczone nałożyły na kraj sankcje ekonomiczne. Spowodowało to ostrą krytykę władz syryjskich⁴³⁷. Czasową odpowiedzią była amnestia 5 opozycjonistów z więzienia z pośród 9 000 zatrzymanych⁴³⁸. Taki gest był niewystarczający i dnia 27 maja dziesięcioletnie manifestacje odbyły się w takich miastach jak Banijas, Berz, Katana, Deal, Dajr az-Zaur, Az-Zabadani, Dara, Hims, Abu Kamal oraz Hamas. Dnia 29 maja z powodu ataku armii syryjskiej na miasta Talbisa i Ar-Rastan, zmarło co najmniej 11 osób, i ponad 100 było rannych. Tego samego dnia wojsko syryjskie rozpoczęło oblężenie miasta Ar-Rastan. Dnia 31 maja prezydent ogłosił amnestię generalną, która obejmowała więźniów politycznych. Uwolniono wówczas setki osób. W mieście Hama dnia 4 czerwca trwały uroczystości pogrzebowe poległych w dzień wcześniej spacyfikowanej demonstracji. Również w mieście Ar-Rastan strzelano do demonstrantów z helikopterów. Zginęło 13 osób.

⁴³⁴ Rząd Syrii zapowiada ogłoszenie programu reform, <http://konflikty.wp.pl/kat,1356,title,Rzad-Syrii-zapowiada-ogloszenie-programu-reform,widwiadomosc.html> (odczyt 20.05.2015).

⁴³⁵ R. Fisk, *'We will never cease our struggle until we bring down Assad'*, <http://www.independent.co.uk/voices/commentators/html> (odczyt 20.05.2015).

⁴³⁶ Brat prezydenta Syrii na czele listy osób objętych sankcjami UE, <http://wiadomosci.onet.pl/> (odczyt 20.05.2015).

⁴³⁷ Władze Syrii: sankcje USA służą interesom Izraela, <http://konflikty.wp.pl/kat,title,Wladze-Syrii-sankcje-USA-sluza-interesom-Izraela,wid,widomosc.html> (odczyt 20.05.2015).

⁴³⁸ Syria: Kilku opozycjonistów wyszło na wolność, <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/syria-kilku-opozycjonistow-wyszlo-na-wolnosc/j2840> (odczyt 20.05.2015).

Kolejne wydarzenia pokazują pewną prawidłowość w próbie rozwiązywaniu sytuacji w Syrii, a wręcz zagłębianiu się w odmęty konfliktu. Pomimo minimalnych ustępstw ze strony władz państwowych, które tylko rozdrażniają demonstrantów, pojawiają się kolejne demonstracje w następnych miastach, które niejednokrotnie rodzą się podczas uroczystości pogrzebowych, które przerywane zostają atakiem wojsk syryjskich. Odpowiedzią są coraz brutalniejsze interwencje wojsk służby bezpieczeństwa, przy użyciu coraz to doskonalszych technik wojskowych.

Deklaracje porozumienia, przy zróżnicowanym przekazie medialnym

Również ciekawą sytuacją podczas wojny w Syrii są różno-rodne przekazy medialne. Dla przykładu podczas walk, które trwały w północno-zachodnim mieście Dżisir asz-Szughur od 4 czerwca 2011 rządowe siły bezpieczeństwa podały, że dnia 5 czerwca uzbrojone gangi przeprowadziły zasadzkę na policjantów i zmasakrowali 82 z nich. Z drugiej strony aktywiści praw człowieka poinformowali, że w powyższym mieście odbyły się walki, w których śmierć poniosło 35 osób, w tym policjanci. W kolejnej masakrze dnia 6 czerwca zginęło ponad 120 osób⁴³⁹. W odpowiedzi dnia 10 czerwca wojska dokonały oblężenia miasta w którego pobliżu rozmieszczono 15 000 żołnierzy i około 40 czołgów. Mieszkańcy z obawy kolejnych masakr, jako odwety za morderstwo na policjantach uciekło⁴⁴⁰. Oblicza się, że uciekło wówczas ponad 7 000 cywilów⁴⁴¹. Z powodu tak licznych walk cywile syryjscy zaczynają uciekać do pobliskiej Turcji. Szacuje się, że dnia 7 czerwca z miasta Dżisir asz-Szughur uciekło 2400 osób. Premier Turcji Recep Tayyip Erdogan oświadczył, że kraj „nie zamknie drzwi”

⁴³⁹ J. Muir, *Syria troops 'killed in clashes' in Jisir al-Shughour*, <http://www.bbc.com/news/world-middle-east> (odczyt 20.05.2015); *Rzeź w Syrii - 82 funkcjonariuszy zabitych podczas ataku na posterunek*, http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114881,9737083,Rzez_w_Syrii_82_funkcjonariuszy_zabitych_podczas.as.htm (odczyt 20.05.2015).

⁴⁴⁰ Al Jazeera and agencies, *Syrian army starts crackdown in northern town*, <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2011/06/.html> (odczyt 20.05.2015).

⁴⁴¹ Al Jazeera and agencies, *More Syrians waiting to cross Turkey border*, <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2011/06/2011.html> (odczyt 20.05.2015).

przed uciekinierami z Syrii. Zaapelował do władz syryjskich o łagodniejsze traktowanie cywili⁴⁴².

Foto nr 4. **Nalot na Aleppo**
Źródło: kurierwilenski.it

Ciągłe apele środowisk europejskich nie wnoszą poprawy sytuacji. Apel skierowała również Wysoka Komisarz ONZ do spraw Praw Człowieka pani Navi Pillay. Wezwała ona władze Syrii, aby przedstawiciele sił bezpieczeństwa, nie używały amunicji ostrej do strzelania w demonstrantów. Zaapelowano, aby władze zakończyły czas „przemocy i zabójstw”. Biały Dom poinformował, że rozważa ogłoszenie sankcji w stosunku do władz Syrii. Miałyby to być sankcje zamrażające aktywa i możliwość kontaktów biznesowych⁴⁴³. W odpowiedzi syryjski minister MSZ Walid el-Muallim w piśmie a dnia 17 czerwca 2011 do Rady Bezpieczeństwa ONZ, zwrócił się o nie uchwalanie powyższych rezolucji w kierunku Syrii. W uzasadnieniu demonstrantów określono jako terrorystów i ekstremistów, którzy byli

⁴⁴² Al Jazeera and agencies, *European powers step up pressure on Syria*, <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2011/06/4776.html> (odczyt 20.05.2015).

⁴⁴³ *Czołgi w centrum miasta...*, (odczyt 20.05.2015).

odpowiedzialni za destabilizację kraju⁴⁴⁴. Według danych strony „aljazeera” do dnia 11 czerwca 2011 roku granicę z Turcją przekroczyło 4 300 cywilów⁴⁴⁵.

W kolejnych reakcjach rządu syryjskiego z dnia 20 czerwca, zauważamy reakcję prezydenta Baszar al-Asad, który w przemówieniu do narodu oświadczył rozpoczęcie dialogu narodowego. Ogłosił, że w sierpniu po ogłoszonych wyborach przeprowadzone zostaną reformy. Wówczas to powrócą uchodźcy do Syrii⁴⁴⁶. Na dzień 23 czerwca liczbę uchodźców według danych BBS obliczono na liczbę 11 700 osób⁴⁴⁷.

Pomimo ucieczki ludności Syrii, demonstranci kolejny raz pokazywali swoją dezaprobatę, mianowicie dnia 8 lipca 2011 roku określonym „piątkiem bez dialogu”, opozycja chciała udowodnić, że rząd nie jest zdolny do przeprowadzenia reform. W dalszym ciągu trwały oblężenia miasta Hama, gdzie liczba ofiar wzrosła do 22⁴⁴⁸. W dowód solidarności ze zmarłymi w mieście przeprowadzono największą dotychczas manifestację, która skupiła udział około pół miliona osób. Podczas manifestacji miasto odwiedził amerykański ambasador Eric Chevallier. Do podobnych dużych demonstracji doszło w takich miastach jak Hims, Idlib, Latakia, Dajr az-Zaur, Kamiszi, Darze. Pierwszy raz do takich demonstracji doszło w centrum Damaszku. Podczas demonstracji w świetle ukazały się filmy, w których można zobaczyć, jak służby bezpieczeństwa zabijają cywili⁴⁴⁹.

⁴⁴⁴ *Rewolucjoniści w Syrii to terroryści i ekstremiści?*, <http://konflikty.wp.pl/kat,wiadomosc.html> (odczyt 20.05.2015).

⁴⁴⁵ Al Jazeera and agencies, *Thousands of Syrians flee to Turkey*, <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2011/06/html> (odczyt 20.05.2015).

⁴⁴⁶ *"Krwawy prezydent" wystąpił przed kamerami - będą zmiany*, <http://konflikty.wp.pl/kat,wid,13526529,wiadomosc.html>(odczyt 20.05.2015).

⁴⁴⁷ L. Sinjab, *Syria: Deadly protests erupt against Bashar al-Assad*, <http://www.bbc.com/news/world-middle-east> (odczyt 20.05.2015).

⁴⁴⁸ *Syria readies for protests as residents flee Hama*, <http://news.egypt.com/english/permalink/18924.html> (odczyt 20.05.2015).

⁴⁴⁹ Al Jazeera and agencies, *'Half a million' protest on streets of Hama*, <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2011/07/2011.html> (odczyt 20.05.2015).

Dalsze represje wobec ludności syryjskiej i „zbrodnie przeciwko ludzkości”

Sytuacja jednak nie uległa zmianie, a nawet się pogorszyła, ponieważ dnia 11 lipca, po wezwaniu ambasadorów Syrii do MSZ Francji i Stanów Zjednoczonych, obrzucono kamieniami rezydencje dyplomatów w Damaszku i palono flagi francuskie, oraz zniszczono zaparkowane samochody⁴⁵⁰. W kolejnych dniach sierpnia wyjeżdżają z Syrii pracownicy ONZ⁴⁵¹. Dnia 18 sierpnia 2011 roku Wysoki Komisarz ONZ do spraw Praw Człowieka opublikował raport, w którym wykazano, że naruszono prawa człowieka w Syrii. Wydarzenia te mogą zostać zaklasyfikowane jako zbrodnie przeciwko ludzkości. Fragment raportu pokazuje do czego doszło: „tortur oraz innego poniżającego i nieludzkiego traktowania cywilów przez siły bezpieczeństwa i armię, co narusza międzynarodowe zobowiązania Syrii w ramach konwencji przeciwko torturom”⁴⁵².

Dzień 15 lipca 2011 roku został nazwany „piątkiem dniem wolności dla porwanych”. W całym kraju miały miejsce masowe demonstracje, podczas których zginęły 44 osoby. Największą demonstracją była demonstracja w mieście Hamie, gdzie wyszło na ulice 700 000 ludzi⁴⁵³. Kolejny piątek dnia 22 lipca określono „piątkiem Calida ibn al-Walida”. Dzień ten nawiązywał do muzułmańskiego średnio-wiecznego dowódcy wojskowego. Kolejne demonstracje w Hamie i Dajr az-Zaur zgromadziło około 1,2 mln ludzi. Demonstracje miały miejsce również w Damaszku, Darze, Hims i Latakii⁴⁵⁴. Z czasem pro-testy opanowały cały kraj. Następnym piątkiem w kolejności dnia 30 września nazwany został „piątkiem zwycięstwa”. Zorganizowano

⁴⁵⁰ O. Bennett-Jones, *Syria: Assad supporters attack US and French embassies*, <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-14111198> (odczyt 20.05.2015).

⁴⁵¹ ONZ wycofuje część personelu z Syrii, <http://konflikty.wp.pl/kat,127354,title,wid,13695340,wiadomosc.html> (odczyt 20.05.2015).

⁴⁵² Torturowali, strzelali, by zabić - dramatyczny raport, <http://konflikty.wp.pl/kat,127354,title,raport,wiadomosc.html> (odczyt 20.05.2015).

⁴⁵³ Al Jazeera and agencies, *Syrian security forces 'fire on rallies'*, <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2011/07/20117151341.html> (odczyt 20.05.2015).

⁴⁵⁴ M. A. Derhally, *Syrian Security Forces Kill Eight at Protests, Activists Say*, <http://www.bloomberg.com/news/articles/2011-07-22/syria-forces-kill-5-at-aleppo-homs-protests-activist-says-1> (odczyt 20.05.2015).

wówczas kolejne masowe protesty. Do największych doszło w miastach w Hims, Derze, Hamie oraz Damaszku. W tym dniu zginęło 30 osób⁴⁵⁵. Według danych „New York Timesa” do połowy sierpnia zginęło ponad 1 700 osób⁴⁵⁶.

Ważnym wydarzeniem na skalę Bliskiego Wschodu był postulat Ligi Państw Arabskich (LPA), która dnia 12 listopada 2011 roku, zawiesiła Syrię w podstawowych prawach członka organizacji. W wyniku takiej decyzji uzbrojeni demonstranci w noże i pałki zaatakowali ambasadę Arabii Saudyjskiej w Damaszku, w tym także konsulaty Francji i Turcji w Latakii. Z drugiej strony zwolennicy Asada w centrum Damaszku zorganizowali demonstrację popierającą politykę prezydenta⁴⁵⁷.

Pod koniec 2011 r. w mieście Hims dochodziło do bardzo poważnych walk pomiędzy armią rządową i oddziałami Wolnej Armii Syrii, podczas których zginęło kilkaset osób⁴⁵⁸. Do szczególnej masakry doszło w wiosce Kajf Ajd pod koniec grudnia, kiedy to zamordowano 111 cywilów. Z danych naocznych świadków w walkach pod Dżabal al-Zawija i Kafr Ajd zginęło 269 osób, w większość rebelianci i cywile oraz 93 żołnierzy rządowych⁴⁵⁹.

Zakończenie

Jak wskazują kolejne informacje, sytuacja społeczeństwa syryjskiego nie ulega zmianie. Pomimo wielu interwencji organizacji międzynarodowych i państw zaangażowanych w kwestię rozwiązania konfliktu w Syrii, nie znaleziono linii porozumienia. Nieustannie giną ludzie, którzy uczestniczą w zbiorowych mordach, które można zali-

⁴⁵⁵ Al Jazeera and agencies, *Dozens killed' in Syria protests*, <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2011/09/2011.html> (odczyt 20.05.2015).

⁴⁵⁶ „New York Times”, *Syria – Protests (2011)*, <http://topics.nytimes.com/top/news/international/countriesandterritories/syria/index.html> (17 VIII 2011); (odczyt 20.05.2015); *Prezydent Syrii zatwierdził zniesienie trwającego 48 lat stanu wyjątkowego*, <http://www.gazetaprawna.pl/> (odczyt 20.05.2015).

⁴⁵⁷ *Ataki na placówki dyplomatyczne w Syrii*, <http://konflikty.wp.pl/wiadomosc.html5> (odczyt 20.05.2015).

⁴⁵⁸ *Atakują domy, aresztują ludzi - wojsko weszło do miasta*, <http://konflikty.wp.pl/wiadomosc.html> (odczyt 20.05.2015).

⁴⁵⁹ *Wojsko zmasakrowało cywilów - ponad 100 zabitych*, <http://konflikty.wp.pl/kat/wiadomosc.html> (odczyt 20.05.2015).

czyć do zbrodni przeciwko ludzkości, jak stwierdzili przedstawiciele ONZ do spraw Praw Człowieka.

Reakcje międzynarodowe nie ustają, o czym świadczą kolejne doniesienia oraz sankcje, nakładane przez kolejne instytucje. Do wojny dołączają kolejne państwa mające w swoim mniemaniu metodę na rozwiązanie konfliktu, jednak rozwiązania w dalszym ciągu nie można odnaleźć i zrealizować.

Summary

INTERNATIONAL REACTIONS TO THE THREATS TO THE SECURITY OF SOCIOLOGY DURING THE WAR IN SYRIA IN 2011

Syrian community is unhappy about the transition process in the country and led to demonstrations that are brutally suppressed by government forces. This raises the reaction of international organizations and states that impose sanctions on Syria. Despite attempts of dialogue, there is no agreement. There are further clashes that lead to war.